stelt de Palaeontologie dan verder, dat een bijzondere lange tijdruimte noodig is geweest, en komt dan zoo tot een vermoedelijke berekening van den duur, die voor het ontstaan der tegenwoordige gedaante van de aardoppervlakte noodig zou zijn geweest.

Deze onderstellingen nu der Palaeontologie of de leer der versteeningen uit den voortijd hopen wij, ook in verband met wat de Schrift ons omtrent de schepping van planten en dieren openbaart, later te bespreken.

Wij zullen dan tevens gelegenheid hebben de gronden uiteen te zetten en te beoordeelen, waarop tegenwoordig rechtzinnige geleerden, zoo onder roomschen als protestanten, zich de „dagen" in het scheppingsverhaal niet als tijdruimten van vierentwintig uur, maar als veel langere perioden denken.

Indien wij ons nu voor ditmaal alleen bepalen tot wat de Geologie zelf — nog afgedacht van de hypothesen, die haar hulpwetenschap, de Palaeontologie op het feit der „versteeningen" bouwt — omtrent de formatie onzer aarde leert, dan moet onverholen worden erkend, dat haar onderstellingen omtrent de geweldige krachten, die daarbij hebben gewerkt, op zichzelf met de Schrift niet in tegenspraak zijn.

Op zichzelf, want deze krachten zijn dan ook hier niet anders geweest, dan de tweede oorzaken, waarin en waardoor God de Almachtige werkte. Bedoelt echter atheïstische natuurwetenschap met deze onderstellingen ons een „scheppingsgeschiedenis" te leveren, waarbij voor God als de eerste oorzaak en in alle ding de Werker, geen plaats is, dan zullen wij Calvinisten daarom nog niet deze onderstellingen, maar wel zulk een wordingsgeschiedenis onzer aarde verwerpen. En dat wijl zij in strijd is met Gods Woord en de Katholiek-Christelijke Belijdenis omtrent God den Vader, den Almachtige, Schepper des Hemels en der aarde.

Niet alleen toch de aanschouwing maar ook de studie van de bergen en heuvelen der aarde, doet ons almeer kennen en verheerlijken de eeuwige Kracht en Goddelijkheid van den Schepper; van dien God in Wiens Woord het ook van de bergen en heuvelen heet: Dat zij den Naam des Heeren loven: want Zijn Naam is hoog verheven; Zijne majesteit is over de aarde en den hemel (Ps. 148 : 13.)

„Die naar Mij wachtten."

> Dus werd het te dien dage vernietigd, en alzoo hebben de ellendigen onder de schapen, die op mij wachtten, bekend, dat het des Heeren woord was.
> Zach. 11 : 11.

Wat ons leven zoo pijnlijk beklemt, is de telkens zoo scherpe tegenstelling tusschen hetgeen ons leven van *buiten* en ons leven van *binnen* eischt.

Van binnen een heilige wet, een drang uit hooger wereld bezield, een eisch gebiedend en overweldigend tot u komend, dat Gods wil richtsnoer voor al wie mensch heet zal zijn, en dat alleen wie aan dien wil zich onderwerpt, vrede en vreugde zal indrinken en de zon zal zien schijnen op zijnen weg.

Aldus en niet anders is de inspraak van het vroom gemoed, de grondtoon van alle idealer bedoelen, de gewisheid des geloofs in het hart.

Doch, helaas, daarmeê stemt het leven om ons heen niet overeen. Op die wereld van binnen klopt de wereld van buiten niet. Het harde, werkelijke leven spreekt zoo heel anders.

Telkens, en bij iederen voetstap, stuit ge in het werkelijke leven op toestanden, op omstandigheden, op gebeurtenissen, op uitkomsten, die dien heiligen toon van uw innerlijk leven bespotten.

Wat naar dien heiligen eisch van uw innerlijk leven *moest*, blijkt u onmogelijk te zijn. En waar de belofte aan uw ziel was, dat vroomheid vrede, vreeze Gods alleen vreugde kon brengen, komt uit die wereld tot u het weegeklaag der ellendigen, straks door het hoongeroep der goddeloozen overstemd.

In u een roepen, dat God alleen groot is, dat alleen wat heilig, lieflijk is en wel luidt, ons leven waard is, en dat alleen het volgen van het hooge ideaal in Christus, den weg tot heerlijkheid ontsluit. En toch in die wereld om u heen een leven, zinlijk, materialistisch en ijdel, alsof er geen God was, alsof ons heiligst ideaal slechts bedrieglijke zelfinbeelding ware, en alsof voorspoed, vrede en geluk zich verpand had aan wie God en zijn heilige wet dorsten tarten.

Van daar in sceptische oogenblikken de Pilatusvraag: Wat is nu de wezenlijkheid, wat is de waarheid?

Is het nu zoo, als het de inspraak van mijn hart getuigt, of is het zoo, als de wereld het mij aanpredikt?

Een ik ten prooi aan zelfbedrog van mijn hart, of is het de wereld die zich aan een ijdelen schijn vergaapt?

Een vraag, die daarom over uw geheele bestaan beslist, omdat ge, geeft ge die wereld gelijk en laat ge uw hart los, het scheepken uws levens voor stroom en wind kunt laten afdrijven; terwijl, omgekeerd, als ge die wereld leugen noemt, en ge aan de inspraak van hooger leven blijft vasthouden, de strijd u elken morgen opwacht, het kruis tot aan uw groeve moet meegedragen, en uw levenspad zich slingeren blijft van Gabbatha naar Golgotha.

Hoe ons leven zoo komt, is het raadsel der zonde. Het kan zoo niet oorspronkelijk bedoeld zijn, en het kan niet eindeloos zoo blijven. Zoo als het nu is, is het onnatuur, zelfvertering, alles doordringende tegenstrijdigheid.

En het was tot troost tegen die heel ons leven verterende tegenstrijdigheid, dat God ons schonk *de heilige Schriftuur*.

Of wat doet de heilige Schriftuur anders dan ons zeggen, hoe die tegenstrijdigheid er kwam, ons toonen hoe die tegenstrijdigheid moet gedragen en overwonnen worden, en ons een verschiet openen, waarin die bange tegenstrijdigheid in heilige harmonie en in samenstemmende eenheid zal worden opgelost.

De patriarchen, de kinderen Israëls wat zijn ze anders dan de kinderen der menschen, op wie die harde tegenstrijdigheid het bangst is neergekomen? Ja, wat is de Man van Smarte anders dan de Zoon des menschen, die tusschen die twee zijden van het leven tot den dood toe geperst, haar in zijn eigen bloed verwonnen heeft.

En als ge heel die bange worsteling van Abel tot Golgotha bij het lezen mee doorleeft, wat ontroert u dan anders dan diezelfde worsteling, die ge op kleiner schaal en in kleiner afmeting ook in uw eigen leven, in uw eigen huis, in uw eigen optreden telkens opnieuw u beklemmen voelt?

En dan troost, dan verheft, dan bezielt het u, en houdt het u staande, als ge ziet en merkt, hoe die wolke der getuigen, de overste Leidsman vooraan, niet is bezweken, maar door het geloof getriomfeerd heelt, en hoe, terwijl hun gedachtenis heilig blijft, een vloek de heugenis der Kains, der Ezau's, en der Goliath's verfoeit.

Dan is het Kruis van Golgotha niet meer de schandpaal die u met ontzetting vervult, maar de stam van den boom des levens, waaraan ge u, moede en afgemat, opricht, om, dat kruis omklemd, het tegenover de wereld te getuigen, dat wie God verwachten blijft, in het eind toch niet wordt beschaamd.

Lang kan het dan toeven, en bang kan het dulden en dragen wezen, maar in het eind weerklinkt het dan toch uit den hooge, gelijk het bij Zacharias heet: *„Alzoo hebben de ellendigen onder mijne schapen, die op mij wachtten, bekend, dat het des HEEREN woord was."*

Daar *begint* het niet meê, maar aldus is het *einde* des geloofs.

Ook baat het u niets, of ge dat al *nazegt* aan wie u voorgingen, zonder er zelf voor geworsteld te hebben.

Alleen wie zelf wettiglijk en tot den einde toe volstreden zal hebben, zal met die glorie eens wettiglijk worden gekroond.

Alleen door de weeën heen komt het tot moedervreugd; en alleen wie de weeën van de zelfvertwijfeling doorworsteld heeft, is waardig die vreugde, die heilige vreugde te smaken, die het hart doortintelt, als eindelijk het vertrouwen, dat we op onzen God hebben gesteld, over den spotlach en het hoongeroep der wereld triomfeert.

Niet een iegelijk onzer wordt zoo plotseling, wordt zoo tot stervens toe aangegrepen als Job; maar toch, de Jobsgestalte kan geen onzer gespaard worden, en hierin zelfs wordt meer dan één harder dan Job gedrukt, dat hij niet als de lijder der oudheid nog in dit leven de smarten te boven komt, en een deel der heerlijkheid reeds op aarde doorleett.

De martelaren zijn nog banger gedrukt, en hebben eerst na het sterven verademing gevonden. De apostelen zijn hun Heiland in den dood der benauwing gevolgd. En nog zijn er onder Gods volk ellendigen, die hun kruis tot aan hun graf meesleepen, en voor wie de eeuwige morgen den eersten glans van heerlijkheid op het pad huns levens zal werpen.

Nu heeten, wie dezen strijd aandorsten: *de schapen Gods*, gelijk hij die ons voorging, het *Lam Gods* is genaamd.

Ook heeten ze: *ellenaigen*, want hun lot is hard. En God zelf noemt ze: *ellendigen*, omdat Hij nog beter dan wij weet, wat hooge heerlijkheid naar heilig recht aan zijn lieve kinderen zou toekomen.

Eerst God, die uit zijn hemel op hun lijden en hun verdrukking neerziet, doorgrondt de diepte der ellende waarin ze zijn nedergeworpen.

En voor die ellende zal dan ook de heerlijkheid komen, de erfenisse der heiligen in het licht, als ze maar *wachten* kunnen.

Die heerlijkheid komt spoedig, want wat is een wachten, laat het zijn voor zestig en zeventig jaar, vergeleken bij de eeuwigheid die ons beidt.

Als we er eens uit de eeuwigheid op terugzien, zal die tijd des wachtens ons zoo ongelooflijk kort dunken. Een spanne tijds, een nachtwake, en niets meer.

Maar die spanne tijds moet het dan ook uitgehouden. Zooals een kranke zich onder de kunstbewerking stil houdt, duldt en draagt, opdat hij niet zelf door ongeduld de kunstbewerking doe mislukken, zoo moet ook ons dulden, dragen, wachten en verbeiden zijn.

Niet onwillig, maar willig. Weenende, hetzij zoo, maar toch met een lach der vreugde door onze tranen heen.

Wachten en verbeiden tegen heel de wereld in. Als alles de wereld gelijk schijnt te geven. Als slag op slag teleurstelling ons hart bestormt. Als nieuwe moeite en versch verdriet de rool van het oude leed weer afrukt. Als telkens weer een star der hope achter de wolken schuil gaat. Ja, als, om met Habakuk te spreken, het werk van den olijfboom liegt, en geen wijnstok voor ons bloeien wil, en er geen rund in uwe stalling wil verblijven, dan nochtans in den Heere van vreugde opspringen en ons in den God onzes heils verheugen, dat is het *wachten* dat Gods kinderen siert, en alleen zulk blijmoedig wachten heeft de belofte der eeuwige vreugde.

Amsterdam, 11 April 1902.

Voor de Vrouwenkampen in Zuid-Afrika.

Verantwoord in ons nummer van 6 April: ƒ 7086.35½; verder ontvingen wij van den heer W. J. Caspers, van de leerlingen der Chr. school te Heinenoord ƒ 0.67½. Totaal ƒ 7087.03.

De Evolutie in nieuwe banen.

I.

De rede, die de rector magnificus der Utrechtsche Hoogeschool, Dr. A. A. W. Hubrecht 20 Maart j.l. hield over „de Evolutie in nieuwe banen," is ten onrechte in de pers gekarakteriseerd als een tegenhanger van de oratie, waarmede de rector der Vrije Universiteit in 1899 de evolutie als het dogma der nieuwere natuurwetenschap bestreed.

Geen der ernstige bezwaren, door Dr. Kuyper tegen de evolutie ingebracht, wordt genoemd, veel minder weerlegd. De mechanisch-materialistische wereldbeschouwing, waarvan het evolutiedogma uitgaat en waarmede het staat of valt, wordt geen oogenblik in bescherming genomen. Al wat Prof. Hubrecht beoogt, is de hooge beteekenis in het licht te stellen, die, naar zijn overtuiging, de jongste ontdekking van Prof. De Vries te Amsterdam voor de evolutietheorie heeft.

Zelfs aarzelt Prof. Hubrecht niet, aan Dr. Kuyper den lof toe te zwaaien, „dat hij met forsche hand, door helderen blik geleid, menig subjectieve opvatting van bekende voorstanders der evolutieleer aan flarden rukt". Eigenlijk is er, volgens den Utrechtschen hoogleeraar, niet anders dan een misverstand tusschen de voorstanders der evolutieleer en Dr. Kuyper in het spel. Het grondbeginsel der evolutie wordt volgens hem door Dr. Kuyper toegegeven „onder (een) reserve van zuiver subjectieven aard," nl. dat men daarbij God als schepper mag blijven erkennen. Aangezien de wetenschap alleen vraagt naar de feiten en deze tracht te verklaren, is het voor haar onverschillig, of iemand daarbij voor zijn eigen persoon wil uitgaan van een mechanisch-materialistische wereldbeschouwing, dan wel gelooven blijft aan een „Oppersten Bouwmeester van het Heelal."

De tegenstelling tusschen het dogma der evolutie en het dogma van het kerkgeloof door Dr. Kuyper gemaakt is daarom volgens Prof. Hubrecht onjuist. De hevige aanval van Dr. Kuyper, zoo zegt Prof. Hubrecht,

was gericht tegen de evolutie als d o g m a, dat men zou wagen te plaatsen tegenover andere dogma's waarop het kerkgeloof rust. Hij wraakte het, dat het persoonlijk ingrijpen van de geopenbaarde Voorzienigheid in 's menschen voorstelling zou worden verdrongen door de werking van natuurkrachten, zooals geschiedt wanneer de mechanisch materialistische natuurbeschouwing de almacht van een liefhebbend Vader door eene blinde noodzakelijkheid vervangt. Hiertegen strijd te voeren acht hij christenplicht. Toch zal, naar ik durf vermoeden, deze hevige beschuldiging, die daar ginds door het auditorium der Vrije Universiteit als een wapenkreet moet geklonken hebben en waarvan de schoone taal, die haar draagt, zelfs op den lezer een pakkenden indruk maakt, er alleen toe bijdragen om bij vele met den spreker gelijkgezinden onjuiste begrippen omtrent wezen en streven der natuurwetenschap te vestigen. In het gemoedsleven van een onbevangen natuuronderzoeker zal nooit de behoefte rijpen, een dogma op te stellen of een geloofsartikel voor te schrijven zonder welks aanvaarding gelukzaligheid niet te bereiken zou zijn. En al mogen ook onder levende en welbekende natuurvorschers, sommigen gevonden worden voor wie het „dwingt hen om in te gaan", een drijfveer was bij hun lofwaardig streven om hunne medemenschen ook met de onderdeelen der evolutieleer bekend te maken, zoo blijft niettemin de natuurwetenschap voorzeker wel de meest onvruchtbare bodem tot het kweeken van bekeeringsijver. Rustig en zwijgend bewandelen de natuurwetenschappen de baan harer eigene evolutie; hare dienaren — mogen zij tot eenig kerkgenootschap behooren of zich daarvan hebben losgemaakt — gevoelen zich alleen dan harer dienst waardig, zoolang het hun volledig vrijstaat al d i e gevolgtrekkingen te maken, welke zij meenen dat hun door haar worden gedicteerd, zonder daarbij te vragen naar e e n i g e r l e i traditie, naar e e n i g e r l e i voorschrift, hoe eerwaardig ook.

Hoewel deze oratie dus veeleer een conciliant dan een militant karakter vertoont, is toch terecht gevoeld, dat Prof. Hubrecht hier wel degelijk als pleitbezorger voor de Evolutie is opgetreden. De indruk, dien de rede van Dr. Kuyper gemaakt had, moest worden uitgewischt. Eenerzijds door de aanklacht, dat de evolutietheorie niet anders was dan een hypothese, een onderstelling, maar die door geen feiten bewezen kon worden, te ontzenuwen. En anderzijds, door deze evolutie-theorie als zoo onschuldig voor te stellen, dat zelfs de strengste gezaagde tegen haar aanvaarding geen bezwaar kon hebben.

Prof. Hubrecht heeft natuurlijk tot dit pleidooi het volste recht. Of de beide door hem aangevoerde middelen van verweer steek houden, zullen wij een volgend maal onderzoeken. Wat echter niet mag, is dat door hem de voorstelling wordt gegeven, gelijk dit tot tweemaal toe geschiedt, alsof Dr. Kuyper wel bezwaar had ingebracht tegen enkele extravagante voorstellingen der evolutie-theorie, maar toch in beginsel bereid was geweest de evolutietheorie zelve te aanvaarden.

Eerst zeide Prof. Hubrecht:

Toch gaf de man die bedoelde oratie hield, en die thans niet alleen van de Vrije Universiteit maar van het schip van staat het roer in handen heeft, ons te verstaan (p. 46) dat hij de evolutie als verklarende factor van het leven op aarde wel wilde erkennen, mits als openbaring van den wil van den „Oppersten Bouwmeester van het Heelal."

En daarna werd hetzelfde nog eens herhaald:

Trouwens het grondbeginsel der evolutie wordt, zooals wij zagen, door Dr. Abr. Kuyper, onder reserve van zuiver subjectieven aard, aanvaard, evenals zulks vroeger door dien anderen staatsman-geleerde, den ultra-conservatieven Lord Salisbury, bij eene memorabele plechtigheid gedaan werd.

Zooals men ziet, is de eenige plaats, waarop Prof. Hubrecht zich voor dit beweren beroept, p. 46 der genoemde oratie.

Reeds een oppervlakkige lezing van wat Dr. Kuyper zeide, toont aan, hoe onjuist deze bewering is:

Een geheel ander is natuurlijk het met name in Engeland zoo vaak verhandeld vraagstuk, of de Religie, als zoodanig, een spontane ontplooiing van de soorten in het organische leven uit de cytode of uit de kerncel toelaat. Die vraag toch moet zonder voorbehoud in bevestigenden zin beantwoord worden. Niet onzen stijl zullen we aan den Oppersten Bouwmeester van het Heelal opdringen. Mits Hij, niet in schijn, doch in wezen de Bouwmeester blijve, is Hij ook in de keuze van den bouwstijl de Vrijmachtige. Had het dus God believd niet zelf soorten te scheppen, maar soort uit soort te doen opkomen, doordat Hij de voorafgaande soort op de productie van het hooger volgende had aangelegd, de Schepping zou er even wonderbaar om zijn. Alleen maar dit zou nooit de Evolutie van het Darwinisme geweest zijn, want het vooruitgestelde *Zweck* ware dan niet uitgebannen, maar albeheerschend geweest, en niet de wereld had dan zichzelve mechanisch, maar God haar uit door Hem zelven daarvoor bereide elementen opgebouwd.

Reeds uit den slotzin blijkt, dat de evolutie, waarvan hier sprake is, een gansch andere is dan die welke de tegenwoordige natuurwetenschap verdedigt. Verba valent usu. Wie van *de* evolutie spreekt, bedoelt daarmede de evolutie-theorie van het Darwinisme; een theorie, die zich juist daardoor kenmerkt, dat zij de mechanische wetten, die de anorganische natuur beheerschen, consequent wil doorvoeren bij de organische natuur; en die daarom alle *doel* principieel loochent en alleen de causaliteitswet heerschen laat. Indien Prof. Hubrecht onomwonden tegen deze theorie partij had gekozen en een definitie der evolutie had laten voorafgaan, waardoor deze mechanische opvatting werd buitengesloten, dan zou hij met een *schijn van recht* zich op dit woord hebben kunnen beroepen. Nu hij dit niet deed en juist omgekeerd eindigde met de hoop uit te spreken, „dat de twintigste eeuw *het door Darwin gestrooide zaad recht welig zal zien ontkiemen* en daarvan rijpe vruchten plukken," was het niet billijk de voorstelling aan zijn hoorders te geven, alsof Dr. Kuyper *principieel* aan dit Darwinisme gelijk gegeven had.

Maar ook dan nog ware het niet meer geweest dan een *schijn van recht*. De vraag, die Dr. Kuyper hier beantwoordde, was niet of de evolutietheorie, nu in haar meest gunstigen zin genomen, zoodat men daarbij met Dubois-Reymond e.a. God erkent als den schepper van de moedercel, waaruit door langzame ontwikkeling alle organische wezens zijn voortgekomen, door den Christen als juist kan worden aangenomen, maar of deze voorstelling op zich zelf bestaanbaar is met het religieus besef in den mensch. Het antwoord op die vraag luidde bevestigend. Alle religie rust op de erkenning, dat God de Schepper is van hemel en aarde. Alleen wie dat ontkent, heeft fundamenteel met alle religie gebroken. Maar wie in wat vorm dan ook God nog als Schepper erkent, kan niet gezegd worden met de religie zelve in strijd te zijn.

Geheel anders daarentegen komt de quaestie te staan, wanneer men vraagt, niet of deze opvatting der evolutie bestaanbaar is met de religie, maar of zij te rijmen is met de openbaring, die God ons schonk in Zijn Woord aangaande de wijze, waarop Hij hemel en aarde schiep. De vraag is dan niet, met eerbied gesproken, of God ook op andere wijze de wereld had kunnen scheppen en toch Schepper blijven, maar of wat de Heilige Schrift aangaande de schepping ons mededeelt, door ons als Goddelijke openbaring moeten worden geloofd, en of die openbaring ooit met het grondbeginsel der evolutie, in wat vorm ook voorgesteld, te rijmen valt?

Op die vraag kan het antwoord niet anders dan ontkennend zijn. De Schrift leert ons niet de langzame ontwikkeling der soorten uit één moedercel door geleidelijke opklimming, maar zegt ons, dat God Almachtig door telkens nieuwe scheppingsdaad de soorten schiep.

Daarom kan wie voor het gezag der Schrift buigt, gelijk Dr. Kuyper dit doet, nooit gezegd worden met het grondbeginsel der evolutie mede te gaan.

Het Scheppingsverhaal en de evolutietheorie, zelfs in haar meest gematigden vorm, zijn met elkaar in onverzoenlijken strijd.

Staatssubsidie.

Naar aanleiding van den strijd, die dezer dagen in de pers gestreden werd over de vraag, in hoeverre de Vrije Universiteit wellicht haar onafhankelijk karakter zou moeten inboeten, wanneer de Regeering een wetsontwerp indiende om aan de vrije universiteit het jus promovendi cum effectu civili en subsidie van staatswege te verleenen, schrijft de *Standaard* het volgende:

Binnen niet al te langen tijd is, naar het gerucht loopt, een wetsontwerp te verwachten betreffende de tegemoetkoming aan de klachten over de positie van het bijzonder Hooger onderwijs hier te lande.

Hoe dit voorstel er uit zal zien, is ons onbekend. Men gist intusschen, dat het wel in de bedoeling der Regeering zal kunnen liggen, om Rijks subsidie te verleenen aan het bijzonder Hooger onderwijs — hetzij dit optreedt òf zelfstandig in den vorm van een Vrije Universiteit òf als aanvullingssysteem.

Deze gissing is reeds voldoende om de pennen in beweging te brengen.

Zelfs wordt van bevriende zijde betoogd, dat zulk een subsidie door de voorstanders van de Vrije Universiteit te Amsterdam niet mag worden begeerd, en dat het ook niet noodig is, daar door de vrijmaking van het lager onderwijs er geld genoeg vrij komt voor het Hooger onderwijs.

Wat het laatste betreft, zouden we zoo meenen, dat men een ietwat zonderlinge voorstelling moet hebben van de eischen eener volledige vrije Hoogeschool, wanneer men denkt dat bij de millioenen, die het Rijk aan zijn Universiteiten geeft, onze antirevolutionaire partij best in staat is om daartegen te kunnen opbieden geheel met eigen middelen.

En wat aangaat het principieel bezwaar, zoo dunkt het ons moeielijk daarover te oordeelen, zoolang men niet weet van welken aard de voorwaarden zijn, die aan het Rijks subsidie zullen worden verbonden.

Het schijnt ons toe, dat de voorzichtigheid gebiedt eerst af te wachten het wetsontwerp, alvorens op bloote gissingen en vermoedens stof te gaan opjagen.

In ieder geval achten wij de stelling, dat art. 3 van de Statuten der Vereeniging van Hooger onderwijs op Gereformeerden grondslag *alle* Rijkssubsidie aan de Universiteit dier Vereeniging onmogelijk maakt, wat al te absoluut.

Van eenige tegemoetkoming aan de schromelijke financieele ongelijkheid ten opzichte van het bijzonder Hooger onderwijs zou dan wel nooit sprake kunnen zijn. En wij verstaan niet, hoe b.v. de benoeming van professoren en alles wat verder het onderwijs zelf betreft, niet in den meest stelligen zin onafhankelijk van het Rijk kan blijven, bij het verleenen van subsidie.

Doch gelijk we zeiden: ons zijn de plannen der Regeering niet bekend, en daarom achten wij het veilig daarop niet verder in te gaan.

Slechts veroorloofden wij ons bescheidenlijk te waarschuwen tegen al te absolute stellingen, die allicht aanleiding zouden kunnen geven tot misverstand.

De opmerking is volkomen juist, dat het door ons aangehaalde artikel uit de statuten der Vereeniging voor Hooger Onderwijs natuurlijk niet in dien zin mag worden opgevat, alsof de Regeering, gesteld dat de loopende geruchten juist bleken, geen waarborgen harerzijds zou mogen eischen, dat de door haar te erkennen vrije universiteiten metterdaad het karakter eener *hoogeschool* vertoonden.

Wie privilegien schenkt, heeft het recht daartegenover bedingen te stellen. Overal, waar de Overheid de vrije universiteiten erkende of subsidieerde, is dit geschied. En het zou ook ons niet wenschelijk voorkomen, dat hierop in Nederland een uitzondering werd gemaakt. Er moet tegen misbruik gewaakt worden.

Alles hangt echter af van de vraag, welke eischen de Overheid stelt. Deze eischen kunnen van dien aard zijn, dat daardoor de bijzondere universiteiten zouden ophouden vrij te zijn en hoewel in naam particuliere stichtingen, in werkelijkheid staatsorganen zouden worden. Een dergelijke suprematie van den Staat zou, al ging ze met de hoogste subsidie gepaard, naar onze overtuiging veeleer een ramp dan een voordeel voor het vrije Hooger Onderwijs blijken te zijn. Zoo zijn wij het met de *Standaard* eens, dat met name bij de benoeming der hoogleeraren elk beding, dat de universiteit afhankelijk zou maken van de Overheid, in strijd zou zijn met het karakter der *vrije* hoogeschool, en daarom niet aannemelijk zou blijken. In dien zin werd dan ook door ons op Art. 3 der Statuten gewezen.

Intusschen is voortzetting der discussie over dit onderwerp thans vrij wel doelloos. Zoolang niet bekend is, welke voorrechten de Regeering aan de vrije universiteiten schenken wil en welke condities zij daartegenover stellen zal, is een schermutseling over deze voorwaarden een slaan in de lucht. Laat men daarom liever met vertrouwen afwachten, wat de Regeering doen zal. Het karakter der mannen, die aan het bewind zijn, is ons waarborg, dat geen aanslag op de „souvereiniteit in eigen kring" van de Vrije Universiteit zal gesmeed worden.

Tembang.

Niet zonder belang ook voor onze Zending is de strijd, die in Indië gevoerd wordt over de vraag, of de Javaansche christenen bij het psalmgezang den tembang, d. w. z. de oorspronkelijke Javaansche muziek, moeten gebruiken, dan wel de Hollandsche koraalmuziek.

Een deel der zendelingen wil het laatste. Volgens hen is de tembang voor het psalmgezang niet bruikbaar, willen de Javaansche christenen zelf liever de Hollandsche melodie en moet de tembang bovendien als te zinnelijk worden afgekeurd. Terwijl daarentegen een ander deel hier principieel tegenover staat en volhoudt, dat de tembang zich zeer goed voor het psalmgezang leent, alleen past bij het Javaansch karakter en daarom door de Javaansche kerk behoort gebruikt te worden.

In *De Getuige* wordt een stuk overgenomen uit *De Opwekker*, waarin de bezwaren tegen den tembang worden besproken en weerlegd.

Tegen het bezwaar, dat de Javanen zelf aan de Hollandsche koraalmuziek de voorkeur zouden geven merkt de schrijver op:

Schreven wij een vorigen keer, dat de Arabieren de tembang en gamelan muziek als onrein verbanden, en daarvoor terbang en Arabische melodieen in de plaats gaven. De zending heeft iets soortgelijks gedaan, met het invoeren van de Hollandsche psalm- en gezangwijzen.

Meenden de Javanen, dat de Arab. zangwijzen tegelijk met den Islam moesten aangenomen. Vele Javaansche christenen zijn geloof ik in den waan gebracht, dat zij met het Christendom de Hollandsche zangwijzen behoorden over te nemen.

Ik heb althans meermalen door lieden, die in de zending arbeiden, de meening hooren uitspreken dat de Westersche zangwijzen bij het Christendom behooren, en dus *met het Christendom moeten ingevoerd* bij de Javanen. En dat nu dientengevolge verscheidene Javanen dit naspreken en daarom ons orgel en onze koraalwijzen beschouwen zooals de vrome santri's de terbang en de arabische zangwijzen, is niet te verwonderen. Iemand die christen wordt, zoo werd den Javanen vaak geleerd, moet de christelijke muziek volgen, d. i. de Holl. koraalwijzen.

Houdt men in het oog, dat de Javanen *eerst* zulk een voorstelling is gegeven, dan verwondert men zich niet als *later* de Javaansche christenen een stapje verder gaan en beweren, dat de Holl. koraalwijzen zóo al door Israël in den tempel gezongen werden en *daarom* ook nu door de Javaansche gemeente moeten gebruikt worden.

Zij stellen zich dan voor, dat even als in *hun* gedichten, tembang, de zangwijzen zijn aangegeven, zoo ook in den Bijbel, bij de Psalmen, de melodieen zijn aangegeven, die zij nu van den zendeling leeren.

Hebben zij eenmaal die beschouwing, dan is het zeer natuurlijk als zij het zingen van tembang in de kerk als een soort heiligschennis opvatten, een afwijken van de door God in den Bijbel gegeven zangwijzen.

En waar nu de schrijver der artikelen zegt, dat het ernstige deel der gemeente er ten zijnen